

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.	PREȚUL INSERTIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.	Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Avis!

Cu numărul 8 a. c. adecă numărul viitor se sistează espedarea foii »Biserica și Școala« tuturor aceloră, cari până în 3 Martie st. n. a. c. nu achită prețul de abonament ori nu se abonează în scris.

Cei ce negliă acest termin și se vor adresa ulterior, numerii apăruți nu-'i va mai primi, deoarece foaia se va tipări numai în atâtea exemplare, câte vor fi de lipsă.

Administrațiunea tipografiei diecesane
Ștrada Révay Nr. 10.

Ordinațiune.

(Din ziarul oficios „Hivatalos Közlöny“)

Înaltul minister de culte și instrucțiune publică a adresat comisiunilor administrative din țară, sub Nr. 464/904, relativ la conscrierea elevilor obligați următorul circular:

Conclusele cuprinse în dispozițiile ce s'au făcut, conform îndatoriei impuse prin § 30 al art. de lege VI. din anul 1876, în interesul asigurării mersului conscripției elevilor obligați la școală și la școala froebeliană (ovoda) pe anul 1893/4 școlar, au fost redactate defectuos și în esență în moduri atât de diferite, de către numeroase comisiuni administrative, în cât nu ved asigurată nici succesul conscripției obligaților la școală și școala froebeliană, nici uniformitatea procedurii, care este a se urma la conscripție.

Considerând, că în baza §-lui 30, art. de lege VI din anul 1876 datorința comisiunii de a dispune ca pe teritoriul său administrativ să se facă conscripția se reînnoiește în luna Ianuarie a fie-cărui an, atrag atențiunea comisiunii administrative asupra următoarelor:

Să fie în deosebi cu băgare de seamă, ca concludul comisiunii să se aducă, respective să se emită

în așa timp, ca cel puțin cu 4 sau cel mult cu 6 săptămâni înainte de terminul stabilit pentru conscripție, să se poată imana, tuturor autorităților comunale, tuturor scaunelor școlare interesate și tuturor epitropiilor școlare, precum și învățătorilor cari vor avea să facă conscripțiile. Din acest din urmă punct de vedere este de dorit, ca concludul din cestiune să se facă în atâtea exemplare, ca să se ajungă pentru învățătorul*) fiecărei comune, câte un exemplar.

În concluse este a se stabili, înainte de toate, timpul conscripției, în intervalul dintre 1 Martie și 1 Iulie, stabilit în § 4 din Indrumare (Utasítás), și este a se dispune, ca după puțință, să se stabilească același timp pentru conscripție pe întreg teritoriul întregii administrațiuni.

În conclud este a se determina și modelul foliului de conscripție, că adecă, se vor întrebuița formularele A/1 căiet sau A/2 coală; dar e de dorit, ca comisiunea să nu se abată dela formularul întrebuițat, respective stabilit în anul trecut, decât în casuri deosebit de vrednice pentru remarcă, căci este în interesul cauzei, ca organele cari iau parte la conscripție să întrebuițeze după posibilitate formularele deja întrebuițate și cunoscute și fără o deosebită cauză să nu fie silite a studia tipărituri noi. Tocmai pentru acest motiv, oficiul statistic ung. reg. central, care va trimite deja în luna Februarie tipăriturile trebuincioase pentru conscripție, direct comunelor, va avea în vedere, la această distribuire, conclusele comisiunilor administrative din anul trecut; de aceea, dacă vre-una din comisiunile administrative ar vrea să se abată, în privința tipăriturilor, dela concludul său din anul trecut, pentru prevenirea schimbului ulterior al tipăriturilor, să încunoștințeze despre aceasta numitul oficiu statistic, încă înainte de sfârșitul lunii Ianuarie.

Deoarece în înțelesul citatei îndrumări, cap. 2 alin. 6 învățătorului care colaborează la facerea con-

*) Vezi Art. de lege XXXV. din 1897.

scripției, dacă îndeplinește această lucrare la vre-o pustă sau filie care este mai departe decât 3 kilometri de locul său central, i se cuvine diurnă și via-tec, în sarcina comunei interesate, în astfel de cazuri, cari se pot prezenta așa zicând pe teritoriul tuturor comisiunilor administrative, este a se îngriji dar totodată a se decreta necondiționat prin conclud, și este totodată a se anunța, întrucât, în alte cazuri, i se cuvine sau nu, celui ce face conscripția, vre-o diurnă, și cât de mare să fie aceea.

Tabela de vîrstă, care se modifică și se îndreptează an de an, este a se publica prin același conclud.

În legătură cu tabela de vîrstă trebuie să se spună, că tot-de-una este a se avea în vedere starea dela 1 Septembrie, indiferent de timpul în care se face conscripția.

Se mai poate lua în acel conclud al comisiunii, că ce fel de dispoziții au să facă autoritățile, pentru orientarea publicului asupra conscripției.

Din punctul de vedere al simplificării procedurii este de dorit, să se ia în acest conclud și provocarea care se va adresa la oficiile matriculare, conform dispozițiilor §-lui 12 din Indrumare.

În afară de cele înșirate mai sus, concludul din cestiune mai poate să conțină astfel de dispoziții de interes local, pe cari le necesitează condițiile speciale ale uneia sau alteia din comisiunile administrative; dar cu toate acestea, pentru menținerea uniformității procedurii și pentru ușurarea posibilă a lucrărilor comisiunii, alături modelul cuprinzător al punctelor principale înșirate de mine, cu acea provocare, ca în concludul ce veți aduce să vă estindeți neapărat asupra dispozițiilor cuprinse în formular, pentru punctele de vedere și motivele de mai sus.

Budapesta, 12 Ianuarie 1904.

Cuvînt funebral

rostit la înmormîntarea văduvei Raveica Tuducescu din Câmpianii-de-jos, † la 8 Ianuarie v. 1904.

»Soarele când răsare întru cele înalte ale Domnului și frumuseța muierei bune podoabă este casei sale.« Sir. XXVI, 18.

Trisți ascultători!

Cînd chemat sunt a da ultimul tribut de onoare și stimă rămășițelor pămîntești ale repausatei în Domnul văduva Raveica Tuducescu născută Butișca, îmi aduc aminte de preafrumoasele cuvinte ale sfintei Scripturi: »Fericit este bărbatul muierei bune și numărul anilor lui îndoit este.« Sir. XXV, 1 și »fericit este cel ce locuiește cu muierea înțelegetoare« (Ibid. XXV, 11). —

Dacă vom deschide cartea Istoriei și vom ceti într'însa cu luare aminte, deschilinit acele pasage, cari descriu progresul cultural al omenimei, va trebui să ne surprindă frumosul rol, ce l'a avut femeia în această direcțiune. În clasică Grece femeile petreceau în cercul familiar, avînd cea mai mare grige de a-și educa astfel copiii lor, ca aceia cu timpul să devină cei mai aprigi, cei mai puternici spriginitori ai patriei mame. Și virtuțile femeii eline sunt eternizate în celebrele scrieri a-le unor bărbați distinși ca Sofocle, Homer și Euripide, ear scrierile acestor bărbați cetite sunt până astăzi și faptele femeilor eline laudate și preamărite sunt până în zilele noastre.

Cu aceeași dragoste cu aceeași precauțiune s'a îngriji și femeia Romei vechi de buna creștere, de educațiunea fiilor săi. Câte-va exemple din Istoria splendidului imperiu roman de odinioară va întări deplin asertiunea noastră. Să privim măreața figură a Corneliei, fiica marelui general Scripione Africanul, să urmărim dragostea neasemănat de mare a acelei preademe matrone văduve, sirguinta ei neobosită pentru creșterea, pentru educarea fiilor săi și va trebui să ne mirăm de ea, să o admirăm chiar. De câte ori aceasta nobilă femeie rugată era să-și arate odorele sale, de atâtea ori ea își prezenta pe fiii săi zicînd: »Aceștia sunt odoarele mele cele mai prețioase.« Deosebita ei îngrijire, pentru educațiunea fiilor săi Tiberiū și Caiū Grach, făcu, ca cu timpul aceia să devină cinstea, să devină podoaba țării lor și cei mai înfocați apărători ai libertății popoarelor pe acelea timpuri.

Între timp femeia a dat probe de cea mai mare abnegațiune, de jertfe nespuse de mari. Caiū Martiū Coriolan, învrăjbit cu cetățenii Romei, vine cu putere mare străină asupra ei, și deși era sigur de biruință, el la înfruntarea mamei sale se retrage de sub murele cetății cu cuvintele: Mamă! Roma e mîntuită, dar fiul tîu e pierdut. Fecioara Ioana D'Arc liberează Franța de jugul Angliei; Ștefan, Domnul Moldovei, care reputează atâtea victorii strălucite asupra păgînilor, odată fu crunt bătut, ba chiar și alungat și împrăștiat îi fu întreaga oștire, însuși Ștefan încărcat de rane se încearcă a afla scăpare în cetatea sa, mama lui însă nu-l cunoaște, nu vrea să-l vadă învins, nu-i deschide poarta, ci îl îndeamnă, îl constrînge să se reîntoarcă la luptă, ear el rușinat de purtarea mamei sale reîncepe lupta și reportează cea mai strălucită învingere asupra oștii musulmane.

Dar să lăsăm istoria profană și să luăm în mână cartea sfintelor Scripturi și cetind într'însa să ne mirăm de marea abnegațiune a femeii și purtarea ei exemplu viu să o avem perpetuu în inimile noastre. Regele Ahasver, la anul 509 în-

nainte de Cristos, la sfatul ducelui său Aman, dă un edict, prin care întreg poporul evreesc e judecat la moarte. Estera, o femeie evree, ce petrecea la curtea regelui, postește trei zile și apoi neanunțată, deși știea, că nu e permis, se prezintă înaintea tronului și emoționată până la extrem se roagă pentru poporul său cu cuvintele: Mărite stăpâne! iartă pe poporul meu. Rugăciunea ei e ascultată și poporul evreesc scapă. Mama celor șapte frați Macabei își sfătuește copiii săi, că mai bine să moară decât să calce așezământul de lege părintesc. »Nu te teme de ucigătorul acesta, ci... primește moartea,« (II. Mac. VII. 29) zicea ea fiilor săi și acei șapte frați împreună cu mama lor muriră moarte de mucenici. După restignirea Mântuitorului apostolii se înfricoșează, se ascund, închid chiar ușile »unde erau adunați pentru frica Iudeilor,« (Ioan XX. 19); femeile însă nu se tem, ele nu se ascund, ci cu primejdia vieții cercetează mormântul, voind a unge cu miresme precuratul trup, ear ca răsplătire a acestei dragoste pentru Mântuitorul, mironosițele Maria Magdalena, Maria a lui Iacov și Salomia se învrednicesc a fi primele binevestitoare a le învierii lui Cristos.

Și azi îi este revărsat femeii frumosul rol de a îngrijii de afacerile casnice ale familiei, de a le conduce acelea cu pricepere și cu înțelepciune, dar sublimul ei rol este creșterea, educarea, creșterea pe temeiul religios-moral a fiilor săi, pregătirea aceloră în așa fel, ca cu timpul ei să devină cetățeni buni și onești, folositori familiei lor, folositori patriei în care s'a născut. Aceasta chemare, aceasta datorință grea o poate însă împlini numai o astfel de femeie, care însăși s'a învrednicit de o creștere aleasă, de o creștere religioasă-morală. Eată pentru-ce zice s. Scriptură: »Soarele când răsare întru cele înalte ale Domnului și frumseța muierii bune podoabă este casei sale,« eată pentru-ce se fericește bărbatul muierii bune și cel-ce locuște cu muieră înțelegătoare. Și nu fără temeiul fericește s. Scriptură pe bărbatul muierii bune, nu, — pentru-că e lucru știut, că acea familie, care e condusă cu pricepere și înțelepciune progresează atât spiritualmente cât și în privința materială și din contră acea familie, a cărei mamă, a cărei conducător e lipsit de înțelepciune, de tactul bunei conduceri regresează în toate. Deschilinit acelea familii, în cari, prin ușorința capului lor, a pătruns nemorală și luxul, mai de grabă ori mai târziu au perit, s'au șters de pe fața pământului și împreună cu ele a perit și pomenirea lor. Pildă vie ni-e în privința aceasta falnicul imperiu roman de odinioară. Până când femeile romane mai bine preferau a muri decât a-și sacrifica onoarea și datoria conjugală, până când acele femei nu știau ce e luxul, ce

e îmbuibarea în îmbrăcăminte în mâncări și beuturi: Până atunci Roma era doamna, era stăpână întregei lumi cunoscute pe atunci; îndată ce nemoralitatea și luxul se încuibază în sinul familiilor romane, imperiul roman merge spre perire și cu timpul cetatea eternă, Roma vestităților împărați își perde mărirea sa.

Și în prezent ca și în trecut nemoralitatea și luxul are funeste și grele urmări nu numai asupra singuraticilor indivizi ci și asupra ori cărei societăți. Și tocmai pentru aceea creșterea copiilor în direcțiune religioasă morală e una dintre cele mai principale datorințe ale femeii-mame. »De ai feciori învață-i și pleacă din pruncie grumazul lor« (Sir. VII, 29); »creșteți-i întru învățatură și certarea Domnului« (Efes. VI. 4. zice s. Scriptură); ear s. Crisostom zice: »noi trebuie să-i tindem la aceea de-a nu-i prea face pe copii — bogăți în aur, argint și în alte lucruri de asemenea ci ca să fie bogăți în cucernicie, în dreptate și în fapta cea bună.«

Din buna creștere a copiilor isvoresc și virtuțile aceloră. Dacă ei primesc, începând cu frageda etate, o creștere aleasă și bine îngrijită, ajungând etatea matură, nu numai vor secera stimă și iubire lor-și, dar vor aduce bucurie și onoare și părinților lor, creșterea bună e izvorul limpede, din care se revărsă fericire și liniște deplină în toate straturile societății. De aceea vă poftesc și vă rog îngrijii bine de copii voștri și anume de mântuirea sufletului lor.« (S. Crisostom). Dela voi, o! mamelor, dela voi atârână deci fericirea ori nefericirea fiilor voștri. Alegeți. Sau voiți, că fiii voștri să fie fericiți — despre ce nici pe un moment nu mă îndoiesc — și atunci puneți, sădiți în inimile lor frica de D-zeu, căci aceasta este începutul înțelepciunii; sau fi veți lăsa pradă păcatului și nelegiuirii, risului și hațjocurei oamenilor — ceea-ce nu o pot crede — și atunci ei rușine își vor secera lor-și, rușine și voaue și pe lângă aceasta voi veți mai avea a da răspuns greu la înfricoșata oră a judecării D-zeesti.

După acestea să ne întoarcem la răposata, să privim odată și pentru cea din urmă oră acest sicriu, să ne uităm pe un moment la aceste scânduri, cari cuprind în launtrul lor rămășițele pământesti ale unei matroneenerate, ale unei mame prea demne, care și-a priceput chemarea sa, și-a înțeles rolul ei pe acest pământ și precumpenind scurțimea acestei vieți s'a desfăcut de ea împlinindu-și cu scumpătate lupta, împlinindu-și cu nespusă sirguintă cursul său. —

Născută din părinți plugari și cu stare de rând, răposata n'a putut fi dată la școală, și-a primit deci creșterea la căminul părintesc și totuși ea a fost educată, a fost crescută cu cea

mai mare îngrijire. Dovadă faptele ei de mamă, dovadă străduința ei neîfrîntă de-ași crește pe fiii săi cum se poate mai creștinește și mai cu temei. Spre acest scop ea n'a cruțat osteneală, n'a cruțat jertfe, ci într'una a stăruit ca fiii săi să devină în primul loc creștini buni, ear apoi oameni onorați, folositori societății, folositori neamului, din care s'au născut. Pe cel din-tâiu fiu al său l'a dedicat carierei învățătoarești și în alegerea acelei cariere pentru iubitul său fiu nu s'a înșelat, — nu, căci Ioan deveni cu timpul unul dintre cei mai distinși învățători, onoarea nu numai a mamei sale, ci și a noastră a tuturor. Martore ne sunt frumoasele sale roade, frumoasele sale produse pe terenul instrucțiunii, martoră ni-e munca sa neobosită, spiritul său june și activ în timpul de față. Al doilea fiu, pe care l'a învrednicit de o și mai aleasă creștere, a fost fericitul de pie memorie și mult regretatul Atanasie, fost profesor de teologie în Arad. Acest bărbat prea zelos și perpetuu activ, durere, s'a stîns în floarea vieții sale, lăsându-și iubiții săi frați adînc îndurerăți. Cât a lăcrămat, cât a jellit și cât a plâns această reposată după decedatul ei fiu, o știe numai cel-ce cunoaște inima și rărunchii fie-cărui necăjit, o știe Dumnezeu singur. Eu știu atîta numai, că dela inima ei de mamă, memoria fiului său n'a eșit până la ultima sa resuflare. Al treilea fiu al său George încă e dedicat serviciului sfintei biserici. Și el servește ca cântăreț la biserica din comuna sa natală, ceea-ce e o noauă dovadă despre spiritul religios al decedatei sale mame. Celoralți fii încă le-a dat o creștere bună și aleasă, martor ni-e viața lor onestă, purtarea lor cinstită ață de vecinii lor, față de consăteni și față de fiecare om. Dar ceea ce caracterizează foarte mult spiritul de moralitate, dorul decedatei de o servi Domuului în toată viața ei, e faptul că dînsa, urmînd pe prorocița Anna, fata lui Fanuil din neamul lui Assir, nu numai că și-a păstrat curată veduvia, dar aducîndu-și de respłata, ce a pornit'o Mântuitorul prin gura apostolului celor ce petrec în adevărată veduvie: »pe veduve cinsteste pe cele ce sunt adevărate veduve« (I Tim. V, 3.) ea, după zisa sf. Scripturi, s'a zăbovit în rugăciuni și cereri ziua și noaptea, făcînd timp de doisprezece ani și serviciul de pregătitoare a jertfei celei fără de sânge la altarul Domnului. Și chiar pentru castitatea vieții sale, întocmai ca pomenita prorocița Ana, dînsa a ajuns frumoasa etate de 90 de ani, așadar a ajuns acea etate, de care puțini mūritori se pot învrednici, ear acum împărtășită atît cu taina elosfințirei cît și cu sf. cuminecătură, avînd ultimul dor de a-și revedea încă odată pe fiul său Ioan, și-a dat nobilul său suflet în mînile creatorului.

Dînsa ne-a părăsit, s'a dus, plinindu-și cursul vieții pămîntești, ear moartea ei o jelesc prea dulcii săi fii, o jelesc întristații nepoți, o plîng rudenii, prefinii și cunoșcuții ei. Dînsa zace tăcută, zace nemișcată, buzele ei nu sunt în stare a rosti nici macar un singurel cuvînt, nu, pentru că rēcoarea morții a cuprins membrele corpului ei. Un singur și cel din urmă cuvînt ar vrea se spună fiilor ei, dar nu e în stare căci »ochii ei au apus, picioarele s'au legat, mînile au încetat și auzul cu dînselē, limba cu tacere s'a îngrădit« și în locul ei, eu am să împlinesc misiunea grea, eu am să fiu interpretul ultimei sale dorințe. Prin mine se adresează deci venerata rēposată către scumpii săi fii, rēmașii în viață: Ioan, George și Laurențiu și le zice: E trist momentul, tristă ora, în care trebuie să mă despart de voi prea iubiți fii. Până eram în viață cugetul meu era pururea la voi. Și o! cāt de fericită mă simțeam, cînd vă vedeam adunați pe toți și de odată în jurul meu. În adevăr acele minute de fericire nu le-aș fi schimbat cu nici o bucurie lumească. Acum însă toate au trecut, eu nu mă pot bucura de prezența voastră, nu pot manifesta niei macar o debilă rază de veselie. Nu vă superați însă, nu vă măhniți, nici nu fiți tristi, pentru-că eu am trăit o viață frumoasă, o viață lungă și acum am adormit cu nădejdea în învierea cea de apoi, cînd earăși ne vom revedea, am adormit în credința, că »moartea nu e altă decît un somn lung, în care numai trupul, dar sufletul nu doarme nici de cum.« (S. Crisostom.) Nu mă uitați iubiți fii, nu uitați nici pe bunul nostru tată. Primiți cele din urmă îmbrățișări ale mamei voastre. Dzeu să vă binecuvinteze în toate zilele vieții voastre.

Unde sunteți voi iubiți mei nepoți? Unde ești iubite Alexandre și tu scumpule Iuliu? Unde sunteți voi ceilalți dragi nepoți, voi bucuria bētrănețelor și neputințelor mele? Veniți și primiți sărutările cele din urmă ale buniciei voastre. Petreceți totdeauna în frica lui Dumnezeu, fiți totdeauna ascultători către buni vostri părinți, ear eu de sus voiu ruga pe Dzeu să trimită darul său peste voi, să vă lumineze mintea ca să deveniți vrednici următori a-i părinților vostri. Rēmăneți cu bine scumpi nepoți, primiți îmbrățișările buniciei voastre și nu dați uitării pomeria ei.

Ear voi scumpe neamuri, voi iubiți cunoșcuți iertați-mē, de v'am greșit cu ceva și păstrați memoria mea.

La urmă să ne ridicăm cu toții inima, să ne ridicăm ochii sufletești către Dzeul cel cereș și cu toții să ne rugăm zicînd: Preasfinte Doamne! Cea ce toate le așezi cu negrăită în-

țelepciune, așază sufletul răposatei roabei tale Raveica în locul fericirii vecinice. Amin.

Moise Popoviciu,
preot.

Un memoriu

al lui
Moise Nicoară
de
Sever Secula.

Memoriu.

III.

(Urmare).

Năzul dulcelui și iubitului Vidu mă induioșeste cu totul, văzând ustenelele ce face ca să ne putem îmbrăța încă odată. Pedecelile necuvioase și stăvilele doară numai din iscusințe purcese și curăția aliană pohibite, mă pun în bănuiele și nădăințe care mult mă nelinesc și contristă. E! bunu-i Dumnezeu, drept și puternic. Furiile interne pe care le numește Cicero muștrarea de cuget, nici în adinecul nopții, când toată suflarea și vietatea repausă în tăcere afundă, inimilor crunte de gânduri săngeroase și intunecoase, nu le lasă pace, tignă și alinare. Toată umbra-i spărie, toată negura-i inviforează, tot aburele care se lasă pare fum buigurind, ci spăimântă și cutremură, unde nici schintee nu-i, ațită într'înși văpaie care-i mistuie și cu care vreu să mistuie pe alții de mai mulți veci. De aci veți cunoaște toată binevoirea și a unii și a altii părți. Mie mult mi-ar fi trist asta. Să cum-va n'ați isbuti nici ca cum, împăratul singur numai a face că are și putere și voință și simț de dreptate și de omenire, după-cum cetese.

Domnilor *Arcoși*, *Popescu Ghenadie*,¹⁾ *Raț Terenție*,²⁾ și *Roman*,³⁾ (cu cești trei din urmă n'avem mângăere d'a ne cunoaște în față) spune-le mare mulțam că binevoiesc a mă ținea în pomana și suvenința lor. Mai ales n'am putut ceti fără simțitoare duiosie dorul și voia ce ați avut cu D-nu pretinu vostru *Popa Georgie*,⁴⁾ d'a mă cerca și întăru. Fiți și d'aci nainte vrednicii Rumâni, fiți pururea credincioși pretinți, supt scuteala înțelepciunii cerești și nici când abătându-vă din calea dreptății. Domnul, fratele și mult iubitul *Sêrb*,⁵⁾ tot voinic harnic roman încă? Custe-l Dumnezeu teafêr. Episcopul, au *popa Rățoiu* — pe cum aud (nume foarte rumănesc, *Retius*, *Retia*, atunci s'ar zice *Rața*) — ce și cum? Nu clântinați nici sdruncinați piatra de temelie unghiului a zidului nou, crud nestăvililit și nici decât încă fundat pe o basă solidă și custătoare. Stați de el, că mult va putea moralicește. Inima lui nu poate nici decât rămâne cruntă și nemiloasă la glasul suspinilor de amar și de dureri, la

¹⁾ Profesor la teologia din Arad. (O bună lucrare asupra istoricului școalelor noastre este a D-lui *Iuliu Vuia*, învățător dirigent în B.-Comloș.)

²⁾ Fiul episcopului Raț, protopop în Beiuș, ulterior în Ineu.

³⁾ Secretar consistorial și profesor la teologia din Arad, ulterior episcop al Aradului și în urmă mitropolit în Sibiu.

⁴⁾ Fișpanul Aradului.

⁵⁾ Fișpan în Arad, ulterior în Lugoj.

a conștiinții sale și la a poruncilor Dumnezești Sfa-turile clerului și rugămintele lui din toate laturile, cu ostidie și multă cucernică *sîrgă* or să aște la judecata minții lui ascult și la sufletul lui archipăstoresc *pătruns*, la ce toate obligăciunile și toată înțelepția-l îndutoresc, nainte sântului pristol și pe mitra sfințită cu care-și cunună capu și căpătina. Rugați-l pe prescurile și luminuțile consfințite prin sudorile secerătorului spre nutrirea altariului și a leviților lui, a căror cap este însul, ca să nu-i părăsească și să nu caute interesul lor cu negrijință numai și cu nepăs. Eu nădăduiesc *că-și va veni în fire*, se cumva ar fi rătăcit din calea sfință și dreaptă — ce nu poți crede...

Că-mi scrii cu litere ear nu cu slove (slove, au silabe, ce tot atăta-i), nu-mi pare nici cum, adecă sãm indiferent; tot una mi-i; mai virtos că cu bun încrez poți adeveri, că doară nici unul dintre rumâni n'ar scrie alta în privatele sale, și atăția ani rumănește cu litere ca și mine. Sistemul acesta-1¹⁾ peurm ș'acum, că 'mi vine mai îndemână. Ear mai departe eu judec: noli impune tangere longo saeculorum usu et proscriptione stabilitam et conservatam atque sancitam ecclesiae et linguae valachicae inviolabilitatem. — Dela înșirarea multora aci mă opintesc și icnesc (?) toate privințele, și pricini mai nalte să răstăiese la oare-ce respirare a lor. Tot însă ca unui fiu oi să-ți spun cu încrezu părintese, da pe strins și nmai în căzuita ce nădăduiesc a putea așeza în înțelepția voastră și pentru binele vostru. Ca preot și păstor sufletesc a unei biserici foarte însemnate, ca om văzut și luminat, ai sfință legătuintă, a cumpăna și rumega și adinci bine toate nainte d'a alege pe ușor, după semne și mustre cu fața islogitoare și acipicioasă dar amăgitoare și ademănătoare. Lumina minții și judecata afundă și întinsă să ne fie călăuz în toate. Musca atrasă prin razele de lumină își pârjolește o aripea întâie, desbătându-se apoi, că cea rămasă, ca să scape de ceea după-ce sbura fără putere, se frige de vie. Tot așa și prin aceeași nepricepere și lăcomie de dulceață, de ce se mai implântă și cufundă în fagure, unde se încearcă. Pangenul de multe ori mai mic decât un muscoiu și fără aripi, doară și cu ochi mai puțin (după-cum zic), dar cu labe sau ghiare lungi și cu multe încheieturi, firele sale de tort suptire le urzește, întinde și țese cu un instinct de mirare și noaptea la lună, cu multe strame încolțurate — nepotrivite — da minunat armonioase și țese o pânză, da ce pânză! Firele ei fine ochii mei slabi nu le pot deschilini! În firele astea atât de delicate, câți muscoi cu multă aieptare cumetându-se își află periciunea, împrejindu-se într'insele, fără a se mai putea descălci și desbăiera! Pangenul, la un unghi, șgulit și pitulit, numai cu ochii spre prada sa inșiți, când și când se repede de-i dă câte-o punsură iute și veninoasă, ca să nu scape din cursă, până o vede desviată. Dar să ne înturnăm la slove, și să lăsăm cursele cu muștele, care atăta mă picuesc în căldurile aste ne-suferite.

Afară din cele bisericesti, cărți romănești până în zilele noastre nu erau la rumâni. Limba necultivată, poporul și o parte din cler nici ceti nu știe. Interesul alenilor poftă, o vecinică orbire și neștiință între rumâni. Și cele bisericesti mai mult practicește măhănăcește se sêvrșeau. Amu a început cetirea a progresi, dar puțin încă și cam cu greu, că poporul vine în socotință ear nu câți-va puțin. Înțelegerea cărților li-i cu greu din mai multe pricini. — Sărăcimea n'a prea iubit a dă pruncii la învățătură, nici mijloace nici

¹⁾ Cu cirile.

indemn, nici sfat nici ajutor, n'a mai văzut de nicăiri și dela cine putea să aștepte? Cum și cu ce folos ar putea cetii ei cărți scrise cu litere, când anevoie pot cărțile noastre bisericești la care urechia mult s'a dat? Ce ortografie-i așezată? Cum or învăță dascălii? Cu slove au cu ungurești? Ce confuzie! Ce rătăcire și câtă retragere pe nesimțite a tinerimii viitoare dela tot ceea-ce alcătuie ființa naționalismului! Școlarii dela sate, care ajută slujba bisericească prin cetire, ce vor întimpina? Fără cărțile bisericești — amintă bine — mai târziu au mai curind limba, legea și naționalitatea s'au șters și desivit; fără acele ai auzi în școalele rumânești o limbă de carpen sau țundre și lumina care a început a le zări s'ermanilor n'ar fi decât un precursor menind întunerec, orbire, rătăcire și destrămare. — Scoțind slovele din cărți și școale, vei aduce la maserătate sau mișelătate și vei lipsi de pâinea de toată zi o mulțime de bineinsuflețiți dascăli și pe alții care ar putea să urmeze după ei. Au unde-a fi un notariu au un cărcimariu într'un sat rumânesc, socotiți c'atunci nu vor pune un dascăl de limba lor? — Zicând, mai bine învățați ungurește, c'asa îți și scrie și rumânește. — Dar' credincioșii preoți, cei-ce au tras și anotat în muncile vecilor! Li-or aduce pe unu și altul cu mustețe unse și pintenat, și-l vor pune la locul mai mănos, *căci* — *căci*, are vrednicie d'a gârbi bine măgărește sau altcumva. Aduceți-vă aminte că nainte d' 160 și mai mulți ani pe la voi erau satele rumânești — parte supt administrația superintendenților calviini, parte supt a Episcopilor popistași dela Orade. Vezi rumâni dela Bichiș, Ciaba, Vașarhei, Feleghaz, Cenad, Macău, Seghedin ș. a.

(Va urma).

Terminul de solvire pentru calendarele 1902, 1903 și 1904 eventual returnarea calendarelor nedescăcute din 1904 espirând deja în 15 Ianuarie a. c. prin aceasta rugăm pe toți acei domni cari nu au satisfăcut acestui ordin să achite prețul în timpul cel mai scurt ear calendarele nedescăcute să le returneze cel mult până în 30 I. c. st. n. căci la din contră nu se vor mai reprimi ear contul respectivilor va fi însărcinat până în puterea calendarelor trimise în luna Octomvrie 1903.

Ar ad, la 24 Februarie 1904.

**Administ. Tipografiei diecesane
strada Révay Nr. 10.**

CRONICA.

* **Pentru Biserica.** Comercianții români din Arad, intrunindu-se cu mic cu mare sub presidiul d-lui Sava Raicu, secretar al băncii „Victoria,” au arangeat un bal în seara de 7/20 Februarie în sala mare a hotelului „Crucea albă.”

Balul a fost arangeat cu scopul, ca și modeștii dar harnicii negustori români din Arad să-și aducă prinosul alipirei și dragostei de biserica noastră națională: Venitul curat, în sumă de 366 cor. care a rezultat din splendida și animata petrecere, e destinat pentru augmentarea fondului renovării catedralei noastre.

Pașind în viața socială-publică, ca un corp inteligent și puternic, comercianții nostri s'au manifestat prin alipirea lor de biserica străbună.

Cu noi este Dumnezeu! . . .

Petrecerea a reușit atât de splendid, în cât toți participanții au rămas încântați, ear străinii au fost cuprinși de admirație pentru frățietatea și manifestațiunea imponentă a societății rumânești.

Nivelul serbării a fost înălțat prin prezența P. S. Sale d-lui episcop diecesan Ioan I. Papp, care nu a întrelăsat nici acest privilegiu, pentru a se presenta în mijlocul fiilor săi sufletești.

Atât la intrarea sa în sală, unde a petrecut mai mult de o oră, întreținându-se cu fruntașii societății noastre și privind la însuflețitul dans, cât și la plecarea sa, P. S. Sa a fost viu aclamat de public.

* **La serviciul divin** oficiat Duminecă în catedrala din Arad a predicat P. C. Sa d-l R. Ciorogariu mișcând adinc cu cuvântul său sufletele credincioșilor, prin indemnarea lor la alipire de „ale sale” și îndepărtare de otrăvitoarele secte și porniri sociale, cari tind la coruperea și desmembrarea poporului nostru.

Tema predicii a fost: „Nu acest fel de post am ales eu, de ți-ai strimba ca un cerc grumazul tău și de ai așterne sub tine sac și cenușă . . . ci desleagă toată legătura nedreptății, desleagă legăturile cele cu sila făcute, lasă pe cei jugați întru libertate, și rumpe toată scrisoarea cea cu nedreptate. Frânge celui flămând pâinea ta . . . și nu trece cu vederea pe cei-ce sunt din seminția neamului tău”. Isaia 58, 5-7.

* **Numire.** Pentru catechisarea elevilor nostri dela școalele medii și preparandială de stat din Arad, a fost numit catichet, în locul răposatului Dr. Ioan Petran, d-l Dr. Teodor Botiș, profesor la institutul nostru teologic.

* **Hirotonie.** Duminecă, la 8/21 Februarie a fost hirotonit întru diacon Vasile Moga, ales preot în Cristur (Sarkad-Keresztur).

* **Noul episcop al Timișoarei.** Noul ales episcop al eparchiei sârbești din Timișoara, profesorul dela seminarul din Carlovétz, Dr. Gh. Letici, a fost confirmat în scaunul său arhieresc. Tinêrul episcop va merge în luna viitoare la Viena, pentru a presta jurământul înaintea Majestății Sale.

* **Legea de pensiune învățătoarească.** Ministerul de instrucțiune publică Berzeviczy voește ca cesțiunea pensiunilor învățătoarești să fie regulată cât mai îngrabă și chiar pentru aceasta în ministerul de culte se lucrează cu mare zor la culegerea datelor trebuincioase, ba este pus în lucrare chiar și proiectul de lege.

* **Procesul lui Iisus.** Sub titlul acesta a apărut în Roma o carte scrisă de avocatul Rosadi, deputat dietal, în care autorul tractează din punct de vedere juridic osândirea și crucificarea Mântuitorului. Până acum (împreună cu Renan) întreagă lumea ținea că pe Iisus l'a condamnat *sinedriul* din Ierusalim pentru *eresie și blasfemie*. Față cu aceasta părere generală Rosadi dovedește în cartea sa, că *sinedriul* n'a fost în drept să judece asupra lui Iisus, și că prinderea lui Iisus în grădina Getsemani — după-ce procurorul roman nu a dat ordin de arestare și nici putere brachială (armată) romană nu a conlucrat la deținere — s'a făcut pe nedrept și contrar legilor. În înțelesul legilor, numai locțiitorul roman a fost în drept să procedă contra lui Iisus. A fost deci prins de oameni cari nu aveau drept să 'l prindă și a fost osândit nu de autoritatea competentă. Uciderea lui a fost nu nedreaptă, ci simplu crimă de omor premeditat.

Atâta spune „Alkotmány” despre conținutul interesantei cărți, pe care — cum însuși spune — nu a văzut-o încă, ci a luat știrea din ziare italiene. „Verosimilitatea militează într'acolo, că Rosadi are dreptate;

numai o excepție avem însă; și aceasta e moment esențial, că știrea nu dă seamă și despre contra-argumente. De aceea publicăm cu rezervă știrea, până ce vom ceti opul" = închee „Alkotmány“.

* *Gimnasiul din Blaj de 150 ani.* In anul acesta se împlinesc 150 ani dela înființarea gimnasiului din Blaj.

Pregătirile pentru serbarea măreață s'au început.

* *Nu mai plătim amendă pentru c. p. ilustrate.* O măsură nu se poate mai vexatoare se luase mai anii trecuți față cu cărțile postale ilustrate făcute de edituri particulare. Aceste cărți postale, pentru a putea fi desfăcute în diferitele țări, purtau indicația „Carta postală“ câte în 7—8 limbi Ei bine, în interiorul Ungariei, dacă nu erau șterse toate indicațiunile străine, ca să rămână numai cea ungurească „Levelező Lap“, adresatul era supus unei taxe de 16 bani. Acuma cetim în foi, că dispoziția aceasta a fost revocată, așa că cărțile postale ilustrate se înmânează fără taxă, chiar dacă nu sunt șterse indicațiunile în limbile nemaghiare.

* *Creșterea Japonexilor.* Un domn rus scrie într'o foaie, că a trecut odată prin Asia. A aflat într'un loc o Japonese, pe care a rugat-o să-i cânte ceva. „Ce să-ți cânt dragul meu“, a zis ea. „Dar iată, ce, — zise de-odată cu voiciune — am să-ți cânt un cântec scump nouă.“ Și ea a cântat. Vocea îi era subțirea dar plăcută. „Știi, ce ți-am cântat? — a întrebat Matuco. — Am cântat cântecul nostru de școală. În el se vorbește despre aceea, cât de bine e să-și iubească cineva patria, cât de dulce e să mori pentru patrie, cât de invidiată e soarta soldatului, care moare la războiu.“ „Iată de unde — zice Rușul — vine instrucția japoneză!“ Invățătorul japonez vrea să pregătească tinărul popor japonez cu ideea de cuceriri, după cum în Germania invățătorul german a ajutat la doborârea Franței. Și mi-am amintit cuvintele maiorului Iamamoto: Luăm dela Europa tot ce este în ea bun, și fugim de tot ce are rău. Japonia — e Europa perfecționată!

Concurse.

Pe baza concludului Venerabilului Consistor diecesan de sub 15/28 Ian. a. e. nr. 337 se escrie concurs nou pe parochia vacantă din Zărând cu durată de 30 zile după prima publicare în foaia oficială și fiind că la concursul de mai înainte nu s'au prezentat recurenți cu cvalificațiune de clasa primă numai unul, astfeliu la acest concurs se primesc recurenți și cu cvalificațiune pentru parochii de clasa a 2.

Venitele parochiei sunt: 1. Folosirea a unei sesii pământ; 2. — 800 cor în bani gata din cassa cultuală solvinde în rate trei-lunare ca rescupărarea de bir și de stole reduse; 3. Intregirea stabilită dela Inaltului ministru, 4. un intravilan parochial, cari toate la olaltă ating suma de 1600 cor.

Recurenții și vor subșterne petitele pe calea P. On. Oficiu protopresbiteral din Jenopolea (Borosenö) și se vor presenta vre-odată sub durată concursului la sf. biserică spre a-se arăta poporului.

Zărând la 25 Ianuarie 1904

Comitetul parochial

Aureliu Iancu

Lazar Oprean

președinte

notar.

Cu știrea mea Constantin Gurban protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parochiei vacante din Chesinți, în protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin

strămutarea preotului At. Todan de acolo la altă parochie, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu această parochie sunt: 1) Una sesiune par. constătătoare din 30 jug. pământ; 2) Un intravilan parochial; 3) Birul și ștola usuată dela parochieni; 4) Intregirea dotațiunei dela stat după cvalificațiunea alegândului preot.

Dela recurenți se recere cvalificațiunea pentru parochii de cl. I., se observă, că în cât nu vor fi recurenți cu cvalificațiune de cl. I., vor fi admiși la candidare și recurenți cu cvalificațiune pentru parochii de cl. II.

Recurenții sunt avisați ca recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune recerute legale, și adresate comitetului parochial din Chesinți, până la terminul susindicat, cu observarea dispozițiunilor §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, să le subștearnă subscrisului ppresbiter Voicu Hamsea în Lipova (Lippa) ear' în vre-o Duminecă ori sərbătoare să se prezenteze în sfânta biserică din Chesinț pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: Voicu Hamsea protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parochiei vacante din comuna Bruznic, în protopresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termin de 34 zile dela prima publicare în foaia diecesana „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) Una sesiune par. de 32 jug. pământ parte arători, parte fenați.

2. Un intravilan de $\frac{1}{2}$ jug.

3. Un estravilan de $\frac{1}{2}$ jug.

5. Birul preoțese dela 192 Nr. case, câte 1 măsură cucuruz despoiat și una spene grâu, ori 2 cor. în bani, și stolele usuate.

5. Eventuală intregire a dotațiunei preoțești dela stat, după cvalificațiunea alegândului preot.

Recurenții sunt avisați, ca recursele lor, instruite cu documentele recerute legale și adresate Comitetului parochial din Bruznic, să le subștearnă subscrisului protopresbiter Voicu Hamsea în Lipova (Lippa) până la terminul sus indicat, precum și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sərbătoare în sf-ta biserică din Bruznic, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința comitetului parochial din Bruznic ținută la 4/17 Dec. 1903.

George Marcu,

Titus Popescu,

preș. com. par.

not. com. par.

In conțelegere cu mine: Voicu Hamsea, m. p. protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parochiei a II-a din Tauț, se escrie concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare, în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) usufructul alor 18 jug. cat. de pământ estravilan; b) birul usuat (anume: $\frac{1}{2}$ mės. de grâu și o mės. de cucuruz nesfărâmat, dela proprietarii cu câte $\frac{1}{4}$ sesie de pământ ear' dela tehnici (jeleri) câte o mės. de cucuruz nesfărâmat; c) stolele indatinate, (anume: dela botez 80 fil., pentru molivă 14 fil, pentru festanie la botez 26 fil.; dela cununii 2 cor.; dela înmormântări mici 2 cor.; la înmormântări dela 7—15 ani 4 cor., ear dela 15 ani în sus 6 cor., avënd preotul pentru această stolă a servirși și slujba eșirei sufletului și sfîntirea casei; dela

înmormântări cu slujba eșirei sufletului, cetirea unui evangelist (stilp), cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor.; fie-care evanghelie pe drum 04 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveninde și estrase după usul local auterior); d) Intregirea venitelor dela stat stabilită pentru recurenții fără 8 cl., în sumă de 529 cor. 80 fil., în care sumă e cuprins și relutul pentru casa de locuit stabilită în 140 cor.

Dările publice le va suporta cel ales.

După venite, parochia e de cl. III-a.

Recurenții sunt pofțiți ca recursele instruite cu documentele prescise, adresate comit. par. din Tauț, să le substearnă oficiului ppsc din Buttyin (Arad m.) având a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în afacerile bisericești.

Se observă că cel ales va avea se provadă catechisarea la elevii gr. or., cari cercetează școalele din comună, fără privire la caracterul școalei și fără a aștepta remunerațiune pentru catechisare.

Tauț la 25 Ianuarie 1904.

Comitetul parochial

În conțelegere cu *Ioan Georgia* ppresbiter

—□—

3—3

Conform ordinului Ven. Consistor Aradan de dato 13/26 Ian. a. c. Nr. 35/904 se escrie concurs pentru stațiunea învățătorească dela școala inferioară de băieți din **Pecica-rom.** devenită vacantă prin pensionarea veteranului învățător Iosif Iosa, cu termen de alegere în 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1) În bani gata: 600 cor. 2) Locuința în natură. 3) Pentru lemne din care se va încălzi și sala de învățământ 100 cor. 4) Pentru participarea la conferință 20 cor. 5) Pentru curățirea (măturarea) salei de învățământ 40 cor. 6) Grădina numită trifoiste în estesiune de 1350□. 7) Un prund pentru legume în estesiune de 133□. 8) Dela înmormântări, unde va-fi pofțit, mari 2 cor. mici 1 cor. Dela recurenți se pretinde să producă: Testimoniu de cvalificațiune și limba maghiară, (cu calcul general cel puțin bun). Să aibă cel puțin 4 cl. gimnasiale, reale, ori civile. Atestat de serviciul de până acum. Declarațiune că de când își formează dreptul la cvinevenal. Că comuna bisericească e învoită a da cvinevenal alegândului învățător, numai după ce a servit în comuna noastră timp de 5 ani, Fână la alegere a se prezenta în sf. biserică din Pecica-rom. spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Recursele astfel ajustate să le trimită. M. O. D. protopop tractual Vasilie Beleş în Arad.

Cei ce nu vor intruni condițiunile aceste nu se admit la candidare.

Dat în ședința estraordinară a comitetului par. ținută în Pecica-rom. la 21 Dec. 1903.

Aron Filimon

Efrem Hedeșan

președintele com. par.

notar com. par.

Cu învoirea mea: *Vasilie Beleş* protopop insp. școlar.

—□—

3—3

Conform ordinului Venerabilului Consistor aradan de dato 13/26 Ianuarie a. c. Nr. 35/904 se escrie concurs, pentru îndeplinirea postului de învățătoare la școala de fete din Pecica-rom. cu clasele superioare, cu termen de alegere în 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: 1. În bani gata 600 cor. 2. Pentru lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ 100 cor. 3 Pentru curățirea salei de învățământ (măturat) 30 coroane. 4. Pentru participarea la conferențe 20 cor. 5. Pentru locuință 120 de cor.

Dela recurențe se pretinde a produce testimoniu de cvalificațiune învățătorească. Atestat despre serviciul de până acum. Declarațiune că de când își formează dreptul la cvinevenal, pentru-că comuna bisericească se obligă a solvi cvinevenal alegândei învățătoare. numai după serviciu de 5 ani în comuna noastră. Recursele astfel ajustate să se trimită la adresa M. On. D. protopop Vasilie Beleş în Arad.

Dat în ședința estraordinară a comitetului parochial din Pecica rom. ținută la 29 Decembrie 1903.

Aron Filimon,

Efrem Hedeșan,

preș. com. par.

not. com. par.

Cu învoirea mea: *Vasilie Beleş* protopop, inspector școlar.

—□—

3—3

Se escrie concurs pentru un post cantoral la biserica din Virciolog tractualul Peșteșului cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1) dela 38 nr. de case una vică cucuruz sfârmat bir cantoral sau 2 cor. 2) tot dela alătea case câte o zi de lucru calculat 1 cor.: 3) a treia parte din eclesia care aduce un venit de 80 cor.: 4) dela înmormântări mari fără hora mortului 80 fil. dela înmormântări mici 40 fil. dela feștanii câte 20 fil. toate aceste computeate dau un venit anual de 200 cor.

Cei ce voiesc a ocupa acest post au a-și procura decret de cantorat cu care să se presinte în s. biserică din Virciolog.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine *Teodor Filip* protopresbiter.

—□—

3—3

Comunicația cu motorul:

Dela Arad		Arad — St.-Ana — Chișineu — Chitighaz.				Spre Arad	
Mersul Motorului		Tren mixt	Stațiuni		Tren mixt	Mersul Motorului	
320	322	314			31.	321	323
dimin. 6 ¹⁰	d. am. 12 ³⁵	seara —	pleacă		sosește	dimin. 9 ¹⁵	d. am. 3 ³⁰
+6 ³¹	+1 ⁵⁵	—	Arad		—	9 ²⁸	3 ⁴²
6 ³⁹	1 ⁰³	—	Ötvenes		—	9 ³⁹	3 ⁵²
7 ³	1 ²⁴	6 ¹⁰	Zimand		7 ⁰⁵	+9 ⁴⁹	4 ⁰²
+7 ²¹	+1 ³³	+6 ¹⁹	St.-Ana		+6 ⁵⁶	10 ⁰¹	4 ¹³
7 ³⁶	1 ⁴⁹	6 ³⁶	Fazekas-V.		6 ⁴¹	10 ²⁰	4 ²⁹
+7 ⁵⁰	+2 ⁰⁴	+6 ⁵³	Simand		+6 ²⁶	+10 ²⁷	+4 ³⁶
8 ⁰⁴	2 ¹⁸	7 ¹²	Nădab		6 ³⁹	10 ⁴³	4 ⁵¹
8 ¹⁵	2 ³¹	7 ²⁶	Kișin.-Erd.		5 ⁵⁷	+10 ⁵⁹	+5 ⁰⁵
8 ²⁶	2 ⁴²	7 ⁴⁰	Socodor		5 ⁴⁶	11 ¹⁰	5 ¹⁶
+8 ³⁵	+2 ⁵²	1 ⁵³	Sielău		5 ³⁶	11 ³¹	5 ²⁷
8 ⁴⁵	3 ⁰²	8 ¹⁴	Otlaca		5 ²⁶	+11 ³⁹	+5 ⁴⁵
8 ⁵⁶	3 ¹³	8 ²⁸	Aletea		5 ¹³	12 ⁰⁰	6 ⁰⁶
			sosește Chitichaz		pleacă	dimin. la am.	seara